

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
5 päivänä maaliskuuta 2002 *

Asiassa C-386/00,

jonka Cour d'appel de Bruxelles (Belgia) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Axa Royale Belge SA

vastaan

Georges Ochoa ja

Stratégie Finance SPRL

ennakkoratkaisun henkivakuutuksen ensivakuutusta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta sekä direktiivien 79/267/ETY ja 90/619/ETY muuttamisesta 10 päivänä marraskuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/96/ETY (kolmas henkivakuutusdirektiivi) (EYVL L 360, s. 1) tulokinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: toisen jaoston puheenjohtaja N. Colneric, joka hoitaa kuudennen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit C. Gulmann, R. Schintgen, V. Skouris ja J. N. Cunha Rodrigues (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Axa Royale Belge SA, edustajinaan avocat M. Brouhns ja avocat C. Schöller,

— Ochoa ja Stratégie Finance SPRL, edustajanaan avocat P.-M. Sprockeels,

— Belgian hallitus, asiamiehenään A. Snoecx,

— Kreikan hallitus, asiamiehinään M. Apessos ja I. Bacopoulos,

— Espanjan hallitus, asiamiehenään M. López-Monís Gallego,

— Itävallan hallitus, asiamiehenään C. Pesendorfer,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään C. Tufvesson ja B. Mongin,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Axa Royale Belge SA:n, edustajinaan M. Brouhns ja C. Schöller, Ochoan ja Stratégie Finance SPRL:n, edustajanaan P.-M. Sprockeels, ja komission, asiamiehenään R. Tricot, 20.9.2001 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 15.11.2001 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Cour d'appel de Bruxelles on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 17.10.2000 tekemällään välipäätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 23.10.2000, EY 234 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen henkivakuutuksen ensivakuutusta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta sekä direktiivien 79/267/ETY ja 90/619/ETY muuttamisesta 10 päivänä marraskuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/96/ETY (kolmas henkivakuutusdirektiivi) (EYVL L 360, s. 1; jäljempänä direktiivi) tulkinnasta.

- 2 Tämä kysymys on esitetty asiassa, jossa kantajana on Axa Royale Belge SA sekä vastaajina vakuutusasiamies Ochoa ja Stratégie Finance SPRL ja jossa on kyse siitä, että henkivakuutushakemuksissa tai henkivakuutussopimuksissa ei ollut kansallisessa lainsäädännössä edellytettyä mainintaa.

Direktiivi

- 3 Direktiivin 31 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Ennen vakuutussopimuksen tekemistä vakuutusyrityksen on ilmoitettava vakuutuksenottajalle vähintään ne tiedot, jotka ovat liitteessä II olevassa A kohdassa.

2. Koko vakuutussopimuksen voimassaoloajan vakuutusyrityksen on ilmoitettava vakuutuksenottajalle kaikista muutoksista niihin tietoihin, jotka ovat liitteessä II olevassa B kohdassa.

3. Sitoumusjäsenvaltio voi vaatia, että vakuutusyritykset antavat lisätietoja liitteessä II oleviin tietoihin, ainoastaan jos nämä tiedot ovat tarpeellisia vakuutuksenottajalle sitoumuksen olennaisten seikkojen ymmärtämiseen.

4. Sitoumusjäsenvaltio antaa tämän artiklan ja liitteen II täytäntöönpanoa koskevat yksityiskohtaiset määräykset.”

- 4 Direktiivin liitteessä II, jonka otsikkona on ”Vakuutuksenottajille annettavat tiedot”, täsmennetään, että ne tiedot, jotka vakuutuksenottajalle on annettava, on ilmoitettava selkeästi ja täsmällisesti kirjallisina. Kyseisessä liitteessä olevassa A kohdassa luetellaan ne tiedot, jotka on annettava vakuutuksenottajalle ennen sopimuksen tekemistä. Näitä tietoja ovat muun muassa kunkin edun ja vaihtoehdon määrittely (a.4), sopimuksen voimassaoloaika (a.5), sen irtisanomista koskevat yksityiskohtaiset säännöt (a.6), vakuutusmaksujen maksamista ja maksukautta koskevat yksityiskohtaiset säännöt (a.7), lisätujen laskemis- ja jakamisperusteet (a.8), merkintä takaisinostoarvosta ja vapaakirja-arvoista sekä siihen liittyvien takuiden luonteesta (a.9), tiedot kuhunkin takuuseen liittyvistä vakuutusmaksuista, kun on kyse joko pää- tai lisätakuista, silloin kun tällaiset tiedot katsotaan aiheellisiksi (a.10), niiden osuuksien määrittely, joihin edut on sidottu, sellaisten sopimusten osalta, joiden pääoma on vaihtuva (a.11), sijoitussidonnaisista vakuutuksista niiden perustana olevien varojen luonne (a.12), tiedot vakuutuksen perustamiseen käytettävissä olevasta ajasta ja peruuttamisoikeuden käyttämisestä (a.13) ja yleiset tiedot kyseisen vakuutusmuodon verokohtelusta (a.14).
- 5 Liitteessä II olevassa B kohdassa luetellaan ne tiedot, jotka on annettava vakuutuksenottajalle sopimuksen voimassaoloaikana. Siinä säädetään, että vakuutuksenottajalle on annettava tiedoksi yleisten ja erityisten vakuutusehtojen lisäksi kaikki tässä liitteessä olevan A kohdan a.4—a.12 alakohtaa koskevat tiedot vakuutusehtojen muuttuessa tai sopimukseen sovellettavan lainsäädännön muuttuessa (b.2) ja vuosittain tiedot lisäeduista (b.3).

Asiaa koskevat kansalliset oikeussäännöt

- 6 Ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tehdyn päätöksen mukaan Arrêté royal du 17 décembre 1992 relatif à l'activité d'assurance sur la vie (henkivakuu-

tustoiminnasta 17.12.1992 tehty kuninkaan päätös) (*Moniteur belge* 31.12.1992, s. 27893; jäljempänä 17.12.1992 tehty kuninkaan päätös), joka tehtiin direktiivin saattamiseksi osaksi Belgian oikeusjärjestystä, 4 §:n 2 momentin b kohdassa säädetään seuraavaa:

”Hakemuksessa, tai hakemuksen puuttuessa vakuutus kirjassa on

— —

b) ilmoitettava vakuutuksenottajalle siitä, että voimassa olevan henkivakuutus sopimuksen irtisanominen, vakuutussumman alentaminen tai tällaisen sopimuksen takaisinosto toisen henkivakuutus sopimuksen tekemiseksi on vakuutuksenottajan kannalta yleensä epäedullista.”

- 7 Loi du 9 juillet 1975 relative au contrôle des entreprises d’assurancesin (vakuutus yritysten valvonnasta 9.7.1975 annettu laki), sellaisena kuin se on muutettuna 12.8.1994 tehdyllä kuninkaan päätöksellä (*Moniteur belge* 16.9.1994, s. 23541), 20 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Kaikissa hakemuksissa ja vakuutus kirjoissa ja yleensäkin kaikissa asiakirjoissa, jotka vakuutus yritykset antavat Belgiassa yleisön tietoon, on oltava kuninkaan vahvistamat maininnat.

Kuningas voi myös määritellä ne tiedot, jotka vakuutus yritysten on annettava vakuutuksenottajalle ennen sopimuksen tekemistä ja sen aikana.”

- 8 Kirjallisissa huomautuksissaan Belgian hallitus tuo esiin, että arrêté royal du 22 février 1991, portant règlement général relatif au contrôle des entreprises d'assurancesin (vakuutusyrietysten valvonnasta 22.2.1991 tehty kuninkaan päätös), sellaisena kuin se on muutettuna 22.11.1994 tehdyllä kuninkaan päätöksellä (*Moniteur belge* 21.12.1994, s. 31529), 15 §:n 1 momentilla, jolla direktiivin 31 artiklan 1 ja 2 kohta saatetaan osaksi kansallista oikeusjärjestystä, ei ole kumottu 17.12.1992 tehdyn kuninkaan päätöksen 4 §:n 2 momentin b kohtaa.
- 9 Loi du 14 juillet 1991 sur les pratiques du commerce et sur l'information et la protection du consommateurin (kaupan alalla noudatettavista menettelytavoista sekä kuluttajille annettavista tiedoista ja kuluttajansuojasta annettu laki) (*Moniteur belge* 29.8.1991, s. 18712; jäljempänä 14.7.1991 annettu laki) 93 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Hyvän liiketavan vastaisina on pidettävä kaikkia sellaisia toimia, joilla myyjä aiheuttaa vahinkoa tai voi aiheuttaa vahinkoa yhden tai useamman muun myyjän ammatilliselle edulle.”

- 10 Tämän saman lain 94 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Hyvän liiketavan vastaisena on pidettävä kaikkia sellaisia toimia, joilla myyjä aiheuttaa vahinkoa tai voi aiheuttaa vahinkoa yhden tai useamman kuluttajan eduille.”

Kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä oleva oikeusriita ja ennakkoratkaisukysymys

- 11 Ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tehdystä päätöksestä ilmenee, että 23.12.1999 annetulla välituomiolla Cour d'appel de Bruxelles on todennut, että

Stratégie Finance SPRL on rikkonut 17.12.1992 tehdyn kuninkaan päätöksen 4 §:n 2 momentin b kohtaa, koska se on toimittanut vakuutuksenottajille sellaisen henkivakuutushakemuksen, josta se oli viivannut yli kyseisessä säännöksessä tarkoitetun maininnan.

- 12 Tämä välituomio on annettu Axa Royale Belgique SA:n nostaman kanteen johdosta, jolla pyritään siihen, että tuomioistuin toteaa, että jättäessään noudattamatta 17.12.1992 tehdyn kuninkaan päätöksen 4 §:n 2 momentin b kohdan mukaisia velvoitteita, Stratégie Finance SPRL oli rikkonut 14.7.1991 annetun lain 93 §:ää ja 94 §:ää, ja siihen, että tuomioistuin velvoittaa kyseessä olevan toiminnan uhkasakon uhalla lopetettavaksi.
- 13 Ennen kuin se antaa asiassa lopullisen ratkaisun, kansallinen tuomioistuin kysyy, onko velvollisuus sisällyttää vakuutushakemuksiin tai hakemuksen puuttuessa vakuutuskirjoihin kyseinen varoitus, joka on tiukempi kuin direktiivissä asetetut vähimmäismääräykset, yhteensoveltuva direktiivin kanssa direktiivin tavoitteet huomioon ottaen.
- 14 Kansallisen tuomioistuimen mukaan kyseinen varoitus ei kannusta kuluttajaa vertailemaan erilaisia yhteisössä tarjottavia vakuutustuotteita valitakseen niiden joukosta omiin tarpeisiinsa parhaiten soveltuvan tuotteen, vaan rohkaisee häntä pikemminkin jatkamaan edelleen voimassa olevaa sopimustaan. Direktiivin johdanto-osasta ilmenee kuitenkin nimenomaisesti, että direktiivin tarkoituksena on taata, että vakuutuksenottajan saatavilla on kaikkein laajin valikoima yhteisössä tarjottavia vakuutustuotteita, jotta hän voisi valita niistä omiin tarpeisiinsa parhaiten soveltuvan tuotteen, huolehtimalla erityisesti siitä, että hän saa selkeän ja tarkan tiedon hänelle tarjottujen tuotteiden keskeisistä ominaispiirteistä.
- 15 Riidanalainen varoitus voi kansallisen tuomioistuimen mukaan antaa kilpailullista etua kyseisen maan alueella toimiville vakuutuksenantajille 17.12.1992

tehdyn kuninkaan päätöksen voimaantulosta lukien, vaikka direktiivin johdanto-osasta ilmeneekin, että sitoumusjäsenvaltion tehtävänä on huolehtia siitä, ettei sen alueella ole mitään estettä sille, että siellä pidetään kaupan kaikkia yhteisössä tarjottavia vakuutus tuotteita.

- 16 Lopuksi kansallinen tuomioistuin toteaa, että yleisen edun, joka edellyttää, että kuluttajalle on annettava tieto niistä vahingollisista seurauksista, joita voimassa olevan henkivakuutus sopimuksen irtisanominen, vakuutussumman alentaminen tai sopimuksen takaisinosto toisen tämäntyyppisen sopimuksen tekemiseksi voi aiheuttaa, toteuttamiseksi ei riitä, että tällaisen toimen yleensä vahingollisesta luonteesta tehdään pelkkä huomautus, silloin kun yleistä etua koskevien säännösten on oltava objektiivisesti tarpeellisia ja tavoitteeseen suhteutettuja, kuten direktiivin johdanto-osassa on huomautettu.
- 17 Näin ollen Cour d'appel de Bruxelles päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko yhteisön oikeuden, ja erityisesti 10.11.1992 annetun neuvoston direktiivin 92/96/ETY vastaisena pidettävä sellaista kansallista lakia, jonka mukaan henkivakuutushakemuksessa tai hakemuksen puuttuessa itse sopimuksessa on annettava vakuutuksenottajalle tieto siitä, että voimassa olevan henkivakuutus sopimuksen irtisanominen, vakuutussumman alentaminen tai tällaisen sopimuksen takaisinosto toisen henkivakuutus sopimuksen tekemiseksi on vakuutuksenottajan kannalta yleensä epäedullista?”

Ennakkoratkaisukysymys

- 18 Aluksi on muistutettava, että vaikka silloin, kun direktiiviä ei ole saatettu asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä, direktiivillä ei sinänsä voida asettaa velvoitteita yksityiseen oikeussubjektiin nähden, kansallisen tuomiois-

tuimen on kuitenkin kansallista lainsäädäntöä — sekä ennen direktiiviä että direktiivin antamisen jälkeen annettuja säännöksiä — soveltaessaan tulkittava sitä mahdollisuuksien mukaan siten, että direktiivin sisältö ja tavoite otetaan huomioon direktiivillä tavoitellun tuloksen saavuttamiseksi, ja noudatettava tällä tavoin EY:n perustamissopimuksen 189 artiklan kolmatta kohtaa (josta on tullut EY 249 artiklan kolmas kohta) (ks. muun muassa asia C-456/98, Centrosteeel, tuomio 13.7.2000, Kok. 2000, s. I-6007, 15 ja 16 kohta).

- 19 Ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava juuri tämän huomautuksen pohjalta.
- 20 Direktiivin johdanto-osan 23 perustelukappaleesta ilmenee, että direktiivillä pyritään erityisesti yhteensovittamaan vähimmäismääräykset, jotta kuluttaja saa selkeän ja tarkan tiedon hänelle tarjottujen vakuutus tuotteiden keskeisistä ominaispiirteistä. Kuten samassa perustelukappaleessa todetaan, jotta kuluttaja voi yhtenäisillä vakuutusmarkkinoilla saada täyden hyödyn siitä, että hän voi valita useammista ja erilaisista sopimuksista ja siitä, että kilpailu lisääntyy, hänelle on annettava kaikki tarpeelliset tiedot, jotta hän voi valita tarpeisiinsa sopivimman sopimuksen.
- 21 Tämän vuoksi direktiivin 31 artiklan 1 kohdassa todetaan, että ennen vakuutus sopimuksen tekemistä vakuutuksenottajalle on ilmoitettava vähintään ne tiedot, jotka on lueteltu liitteessä II olevassa A kohdassa, ja sen 2 kohdassa todetaan, että koko vakuutus sopimuksen voimassaoloajan asianomaiselle on ilmoitettava kaikista muutoksista niihin tietoihin, jotka on lueteltu kyseessä olevassa liitteessä olevassa B kohdassa. Tämän saman säännöksen 3 kohdassa säädetään, että sitoumusjäsenvaltio voi vaatia, että vakuutusyrietykset antavat lisätietoja kyseessä olevassa liitteessä oleviin tietoihin ainoastaan, jos nämä tiedot ovat tarpeellisia vakuutuksenottajalle sitoumuksen olennaisten seikkojen ymmärtämiseen.
- 22 On selvää, ettei direktiivin liitteessä II ole lueteltu sellaista tietoa, jota 17.12.1992 tehdyn kuninkaan päätöksen 4 §:n 2 momentin b kohdassa tarkoitettussa varoi-

tuksessa annetaan. Koska näin ollen on kyse lisätiedosta kyseisessä liitteessä mainittuihin tietoihin, on tarkastettava, voidaanko tämän tiedon katsoa olevan ”tarpeellinen vakuutuksenottajalle sitoumuksen olennaisten seikkojen ymmärtämiseen”, kuten direktiivin 31 artiklan 3 kohdassa edellytetään.

- 23 Ainoastaan sellaiset lisätiedot, jotka täyttävät edellä mainitut edellytykset, ovat yhteisön oikeuden mukaisia, koska yhteisön lainsäätäjä on direktiivin 31 artiklalla halunnut määrittää, minkä luonteisia tietoja jäsenvaltiot voivat kuluttajien edun mukaisesti edellyttää vakuutusyrityksiltä, ja yhteisöjen lainsäätäjä on tehnyt tämän sen vuoksi, ettei valinnanmahdollisuutta yhtenäisillä vakuutusmarkkinoilla tarjottavista vakuutustuotteista aiheuttomasti rajoitettaisi.
- 24 Direktiivin 31 artiklan 3 kohdan, sen liitteen II ja sen johdanto-osan 23 perustelukappaleen sanamuodosta ilmenee, että niiden lisätietojen, joiden antamista jäsenvaltiot voivat direktiivin mukaisesti edellyttää, on oltava selkeitä, tarkkoja ja tarpeellisia vakuutuksenottajalle tarjottavien vakuutustuotteiden keskeisten ominaispiirteiden tehokkaaseen ymmärtämiseen.
- 25 Kuten Ochoa ja Stratégie Finance SPRL sekä komissio ja vähäisemmässä määrin Espanjan hallitus ovat perustellusti huomauttaneet, pääasiassa kyseessä olevan kaltainen yleinen ja epätarkka huomautus ei täytä kuitenkaan näitä edellytyksiä.
- 26 Riidanalaisessa huomautuksessa ei eroteta toisistaan niitä kolmea vaihtoehtoa, jotka siinä tarjotaan vakuutus sopimuksen päättämistä varten, eli irtisanomista,

vakuutussumman alentamista tai sopimuksen takaisinostoa, eikä siinä tarkenneta sen vahingon ominaisuuksia, joka vakuutuksenottajalle voi aiheutua siitä, että hän uuden sopimuksen tekemistä varten käyttää näitä eri vaihtoehtoja. Huomautuksessa ei myöskään todeta, millä arviointiperusteilla tai keinoilla vakuutuksenottajan valittavana olevien vaihtoehtojen haitallisuus tai haitattomuus voidaan tarkastaa.

- 27 Yleisen ja epätarkan luonteensa vuoksi tällainen huomautus soveltuu huonosti selventämään vakuutuksenottajalle sitä valintaa, joka hänen on tehtävä, ja koska siinä viitataan ainoastaan haittoihin, joita irtisanomisesta, vakuutussumman alentamisesta tai sopimuksen takaisinostosta aiheutuu, se saa vakuutuksenottajan pikemminkin luopumaan voimassa olevan sopimuksen lopettamisesta, vaikka todellisuudessa uuden sopimuksen tekeminen voisi olla edullisempää.
- 28 Riidanalainen huomautus voi myös olla direktiivin 31 artiklan tavoitteen vastainen, joka, kuten direktiivin johdanto-osasta ilmenee, on tuottaa vakuutuksenottajalle tarpeelliset tiedot, jotta hän voi valita tarpeisiinsa sopivimman sopimuksen voidakseen saada täyden hyödyn siitä, että hän voi valita useammista sopimuksista ja siitä, että kilpailu lisääntyy yhtenäisillä vakuutusmarkkinoilla.
- 29 Kuten komissio on perustellusti huomauttanut, niihin yksityiskohtaisiin tietoihin, jotka vakuutuksenottajalle on direktiivin 31 artiklan 1 ja 2 kohdan sekä direktiivin liitteen II mukaisesti annettava ennen sopimuksen tekemistä ja sen voimassaolon aikana, ei sitä vastoin liity tätä ongelmaa. Ne ovat tarkkoja ja objektiivisiä tietoja, joiden avulla vakuutuksenottaja voi valita eri tuotteista sen, joka parhaiten sopii hänen tarpeisiinsa, ja määritellä konkreettisesti, mitä haitallisia seurauksia sopimuksen irtisanomiseen, vakuutussumman alentamiseen tai sopimuksen takaisinostoon käytännössä voi liittyä, sekä arvioida sitä, voidaanko

nämä seuraukset loppujen lopuksi hyvittää uuden sopimuksen tekemisestä saatavilla eduilla.

30 Edellä esitetystä seuraa, että niin epätarkan ja yleisen tiedon, kuin se, mitä 17.12.1992 tehdyn kuninkaan asetuksen 4 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettulla huomautuksella annetaan, ei voida katsoa olevan direktiivin 31 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua lisätietoa.

31 Näin ollen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava siten, että sellainen kansallinen säännös, jonka mukaan henkivakuutushakemuksessa tai hakemuksen puuttuessa henkivakuutusopimuksessa on annettava vakuutuksenottajalle tieto siitä, että voimassa olevan henkivakuutusopimuksen irtisanominen, vakuutussumman alentaminen tai tällaisen sopimuksen takaisinosto toisen henkivakuutusopimuksen tekemiseksi on vakuutuksenottajan kannalta yleensä epäedullista, on direktiivin 31 artiklan 3 kohdan vastainen.

Oikeudenkäyntikulut

32 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Belgian, Kreikan, Espanjan ja Itävallan hallituksille sekä komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Cour d'appel de Bruxellesin 17.10.2000 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Sellainen kansallinen säännös, jonka mukaan henkivakuutushakemuksessa tai hakemuksen puuttuessa henkivakuutus sopimuksessa on annettava vakuutusnottajalle tieto siitä, että voimassa olevan henkivakuutus sopimuksen irtisanominen, vakuutussumman alentaminen tai tällaisen sopimuksen takaisinosto toisen henkivakuutus sopimuksen tekemiseksi on vakuutusnottajan kannalta yleensä epäedullista, on henkivakuutuksen ensivakuutusta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta sekä direktiivien 79/267/ETY ja 90/619/ETY muuttamisesta 10 päivänä marraskuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/96/ETY (kolmas henkivakuutus direktiivi) 31 artiklan 3 kohdan vastainen.

Colneric

Gulmann

Schintgen

Skouris

Cunha Rodrigues

Julistettiin Luxemburgissa 5 päivänä maaliskuuta 2002.

R. Grass

F. Macken

kirjaaja

kuudennen jaoston puheenjohtaja